

Sadržaj

Predgovor	11
1. PREMA ISTRAŽIVANJU DRUŠTVENOG RAZVOJA	15
2. URBANI RAZVOJ MAKARSKE	23
2.1. PRAVNI STATUS	25
2.2. RAZVOJ URBANIH KARAKTERISTIKA	27
2.2.1. Kontinuitet naselja od prapovijesti do 18. stoljeća	27
2.2.2. Osnove urbanog razvoja od 18. stoljeća do 1918.	31
2.2.3. Urbani razvoj od 1918. do 1929. godine	36
3. ORGANIZACIJSKO-ADMINISTRATIVNI USTROJ I POLITIČKI ŽIVOT GRADA	47
3.1. OSNUTAK KRALJEVSTVA SHS	49
3.2. ORGANIZACIJA POLITIČKIH STRANAKA U MAKARSKOJ NAKON PRVOG SVJETSKOG RATA	51
3.2.1. Socijalisti	51
3.2.2. Hrvatska pučka stranka	60
3.2.3. Demokratska i Samostalna demokratska stranka	62
3.2.4. Savez zemljoradnika / Zemljoradnička stranka	65
3.2.5. Narodna radikalna stranka	67
3.2.6. Hrvatska zajednica	68
3.2.7. Hrvatska (republikanska) seljačka stranka	70
3.3. RAZVOJ I DJELOVANJE PODRUČNE SAMOUPRAVE U DALMACIJI I POLOŽAJ MAKARSKE U DUBROVAČKOJ OBLASTI	75
3.3.1. Razdoblje Austro-Ugarske Monarhije	75
3.3.2. Od sloma Monarhije do Vidovanskog ustava	76
3.3.3. Osnivanje oblasti u Kraljevini SHS	78

3.3.4. Uspostava i razvoj oblasne samouprave Dubrovačke oblasti na primjeru Makarske	80
3.4. OPĆINSKA SAMOUPRAVA U DALMACIJI I BORBA ZA VLAST U MAKARSKOJ	87
3.4.1. Razdoblje Austro-Ugarske Monarhije	87
3.4.2. Raspuštanje Općinskog vijeća 1922. godine	89
3.4.3. Borba H(R)SS-a za općinsku samoupravu	92
3.4.4. Odjeci atentata u Narodnoj skupštini u Makarskoj	97
3.4.5. Uvođenje diktature i imenovanje novog Općinskog vijeća	100
4. GOSPODARSTVO	107
4.1. PROMJENA GOSPODARSKE STRUKTURE MAKARSKOG PODRUČJA U ODNOSU NA RAZDOBLJE AUSTRO-UGARSKE MONARHIJE	109
4.1.1. Suživot grada i sela	110
4.1.2. Poljoprivreda i ribarstvo	113
4.1.3. Pomorstvo, trgovina i obrt	121
4.1.4. Industrija	126
4.1.5. Turizam i ugostiteljstvo	132
5. DRUŠTVENA STRUKTURA	137
5.1. TEORIJSKI OKVIR I METODOLOŠKI PRISTUP	139
5.2. UKUPNO KRETANJE STANOVNIŠTVA OD 1900. DO 1931. GODINE	141
5.2.1. Prirodno kretanje stanovništva	143
5.2.1.1. Sezonska kretanja nataliteta	146
5.2.1.2. Sezonska kretanja mortaliteta	148
5.2.1.3. Uzroci smrti	150
5.2.1.4. Smrtnost dojenčadi	157
5.2.2. Migracije	159
5.2.2.1. Iseljavanje	159
5.2.2.2. Doseljavanje	175
5.3. RODNA I DOBNA STRUKTURA STANOVNIŠTVA	185
5.4. DRUŠTVENA STRUKTURA PREMA NACIONALNOSTI, VJEROISPOVIJESTI I PISMENOSTI	189
5.4.1. Društvena struktura prema nacionalnosti i vjeroispovijesti	189
5.4.2. Društvena struktura prema pismenosti	192

5.5. DRUŠTVENI SLOJEVI	197
5.5.1. Društvena stratifikacija	197
5.5.2. Struktura stanovništva prema zanimanjima	199
5.5.3. Analiza radno aktivnog i izdržavanog stanovništva prema rodu	202
5.5.4. Formiranje modernih društvenih slojeva u Makarskoj	207
5.5.5. Gradska elita	211
5.5.5.1. Politička elita	212
5.5.5.2. Umiješanost gradske političke elite u novčane afere	218
5.5.5.3. Ekonomska elita	220
5.5.6. Srednji društveni sloj	225
5.5.6.1. Slobodna zanimanja i javni službenici	227
5.5.6.2. Sitni obrtnici i mali trgovci	235
5.5.7. Niži društveni sloj	238
5.5.7.1. Težaci i ribari	238
5.5.7.2. Radništvo	252
5.6. DRUŠTVENA MOBILNOST	261
6. ŽIVOT U KRUGU GRAĐANSKE OBITELJI	273
6.1. OBITELJ I MODERNIZACIJA	275
6.2. STRUKTURA OBITELJI	279
6.3. ŽIVOTNI TIJEK	285
6.3.1. Djetinjstvo	285
6.3.1.1. Broj djece	285
6.3.1.2. Posao ili škola?	288
6.3.2. Mladost	292
6.3.2.1. Zabava	292
6.3.2.2. Uvjetovanost izbora bračnog partnera društvenim statusom ..	293
6.3.2.3. Miraz	297
6.3.3. Zrelo doba	300
6.3.3.1. Zakonodavni okvir stvaranja novih obitelji	300
6.3.3.2. Nupcijalitet	301
6.3.3.3. Dob mladenaca prilikom sklapanja prvog braka	303
6.3.3.4. Sezonske i dnevne varijacije vjenčanja	310
6.3.3.5. Moć i autoritet muškarca u obitelji	312
6.3.3.6. Uloga žena u svakodnevnom javnom životu	315
6.3.3.7. Nezakonita i predbračno začeta djeca te izvanbračne zajednice	318
6.3.4. Starost	325
6.4. UNUTRAŠNOST OBITELJSKOG DOMA	331

7. SLOBODNO VRIJEME I DOKOLICA	337
7.1. TEORIJSKI KONCEPT I RAZVOJ DOKOLICE U MAKARSKOJ DO 1918. GODINE	339
7.2. RITAM GRADSKOG ŽIVOTA I JAVNI PROSTORI SUSRETA	345
7.3. TURISTIČKA PUTOVANJA KAO ODRAZ ŽIVOTNOG STILA	351
7.4. ORGANIZIRANA DOKOLICA	355
7.4.1. Gradska glazba	355
7.4.2. Sportski klubovi	357
7.4.3. Organizacije promicatelji službene ideologije	367
7.4.3.1. Jugoslavenski sokol	367
7.4.3.2. Organizacija jugoslavenskih nacionalista (Orjuna)	372
7.4.3.3. Jugoslavenska matica	377
7.4.3.4. Jadranska straža	378
7.5. ODNOS PREMA TIJELU I MODA	381
8. SUKOB SIMBOLA (CRKVA — DRŽAVA — NACIJA)	385
8.1. VJERSKI SIMBOLI	387
8.1.1. Vjera i modernost	387
8.1.2. Položaj Katoličke crkve u Kraljevini SHS u odnosu na razdoblje Monarhije	389
8.1.3. Vjerska slavlja u Makarskoj od 1918. do 1929. godine	396
8.1.3.1. Obilježavanje blagdana	398
8.1.3.2. Vjerske organizacije i drugi oblici pobožnosti	404
8.1.3.3. Društveni slojevi i religioznost	407
8.2. SVJETOVNI SIMBOLI	411
8.2.1. Državni simboli u službi ideje jugoslavenskog unitarizma	411
8.2.1.1. Proslave državnih praznika	414
8.2.1.2. Spomenici	419
8.2.1.3. Djelovanje nacionalističkih organizacija	421
8.2.1.4. Otpori nametanju državnih simbola	422
8.2.2. Nacionalni simboli	424
8.3. PRAKSA DAVANJA OSOBNIH IMENA KAO SIMBOLIČKI POKAZATELJ DRUŠTVENIH PROMJENA	429
9. »CRNA KRONIKA« I MODERNIZACIJA	435
9.1. POJAVNOST KRIMINALNOG PONAŠANJA	443
9.1.1. Snage reda i mira	443

9.1.2. Sumarna analiza sedmodnevnih izvješća kotarskog predstojništva o djelovanju u redarstvenom pogledu	444
9.1.3. Nasilni zločini	446
9.1.4. Imovinski kriminalitet	447
9.1.5. Prekršaji protiv države i javnoga reda	449
9.1.6. Povrede javnoga morala	453
10. DRUŠTVENI RAZVOJ MAKARSKE OD 1918. DO 1929. U KONTEKSTU OPĆEG PROCESA MODERNIZACIJE	457
Izvori i literatura	467
Kratice	485
Sažetak	487
Summary	489
O autoru	491